

Karolina Makowiecka

Renty, zasiłki i inne pieniądze

Jakie wsparcie od Państwa mogą otrzymać
osoby z niepełnosprawnościami

Polskie Stowarzyszenie
na rzecz Osób
z Niepełnosprawnością
Intelektualną

Biblioteka self-adwokata

© Copyright by PSONI, 2023

ISBN 978-83-65060-87-7

Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną
ul. Głogowa 2b, 02-639 Warszawa
tel. 22 848 82 60, 22 646 03 14
zg@psoni.org.pl
redakcja@psoni.org.pl
www.psoni.org.pl

Rysunki:	Karol Dziewulski
Konsultacja dostępności tekstu:	Bartomiej Witkowski
Redakcja:	Barbara Ewa Abramowska
Skład i druk:	MONDI plus
Nakład:	3800

Karolina Makowiecka

Renty, zasiłki i inne pieniądze

Jakie wsparcie od Państwa mogą otrzymać osoby z niepełnosprawnościami

Warszawa 2023

Spis treści

Wstęp	3
Renta z tytułu niezdolności do pracy	5
Renta socjalna	7
Renta rodzinna	10
Zasiłki	12
Zasiłek pielęgnacyjny	12
Dodatek pielęgnacyjny	14
500 plus dla osób niepełnosprawnych	16
Zasiłki dla rodziców i opiekunów osób z niepełnosprawnościami	17
Ulgi dla osób z niepełnosprawnościami	19

Wstęp

W Polsce osoby z niepełnosprawnościami, ich rodzice i opiekunowie dostają od państwa różną pomoc. Pomoc dla osoby z niepełnosprawnością zależy od rodzaju orzeczenia osoby.

W Polsce możesz dostać orzeczenie do renty.

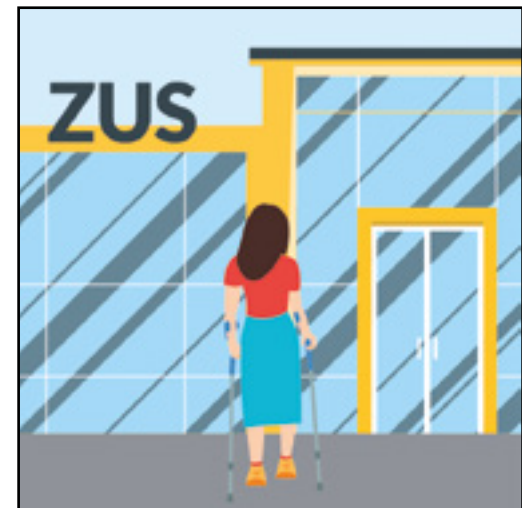
Renta to pieniądze. Dostajesz je co miesiąc na konto w banku.

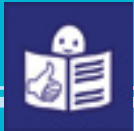

Orzeczenie do renty dostaniesz z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, w skrócie ZUS.

Lekarz orzecznik w ZUS oceni czy:

- możesz pracować
- nie możesz pracować
- możesz dostać rentę. Lekarz określi jaka to będzie renta.

Możesz też dostać orzeczenie w innym celu.
Na przykład żeby chodzić do warsztatu terapii zajęciowej.
Albo dostać ulgi. **Ulga** to zniżka.
Na przykład możesz płacić mniej za bilety autobusowe.

Takie orzeczenie dostaniesz w Miejskim lub Powiatowym Zespole do spraw Orzekania o Niepełnosprawności.

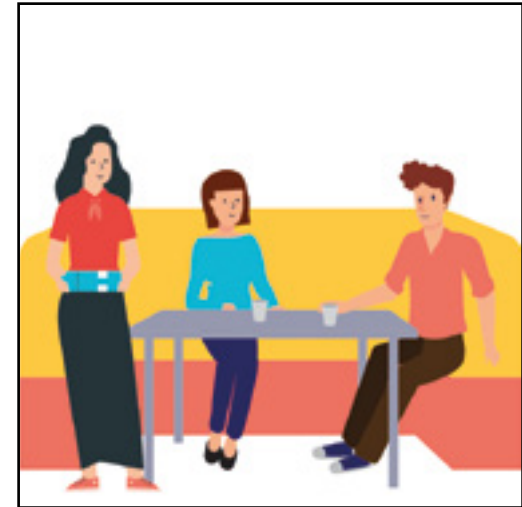
Dzięki orzeczeniu możesz na przykład:

- jeździć na turnusy rehabilitacyjne
- korzystać z różnych ulg
- dostać pieniądze na sprzęt rehabilitacyjny.
Na przykład na wózek lub specjalny materac do spania.

Renta z tytułu niezdolności do pracy

Są osoby które stały się niepełnosprawne w wieku dorosłym.
Te osoby kiedyś pracowały.
W czasie pracy odkładały część wypłaty na ubezpieczenie społeczne.
Z tych pieniędzy mogą teraz dostawać rentę.
Jest to **renta z tytułu niezdolności do pracy**.

Osoba która dostanie rentę z tytułu niezdolności do pracy może być:

- **częściowo niezdolna do pracy.**
Wtedy pracuje tylko na wybranych stanowiskach pracy.
- **całkowicie niezdolna do pracy.**
Przez swoją niepełnosprawność osoba nie może pracować zawodowo.

Są 3 rodzaje renty z tytułu niezdolności do pracy. Jest to:

1) Renta na stałe.

2) Renta okresowa.

Rentę okresową dostajesz na jakiś czas. Na przykład na 5 lat. Po tym czasie lekarz orzecznik ZUS sprawdzi czy możesz pracować. Czy Twój stan zdrowia się poprawił.

3) Renta szkoleniowa.

Tę rentę dostają osoby które muszą zmienić rodzaj pracy. Zgłaszają się do urzędu pracy żeby pójść na szkolenie. W czasie szkolenia dostają rentę szkoleniową. Taką rentę można mieć najdłużej 3 lata.

Renta socjalna

Renta socjalna jest dla osób z orzeczeniem o całkowitej niezdolności do pracy.

Na przykład dla osób które:

- mają niepełnosprawność od urodzenia
- stały się niepełnosprawne w dzieciństwie lub w trakcie nauki.

Możesz dostać rentę socjalną jeśli:

- masz skończone 18 lat
- stałeś się niezdolny do pracy przed 18 rokiem życia
- lub uczysz się w szkole i masz mniej niż 25 lat.

Lekarz orzecznik ZUS decyduje czy możesz dostać rentę socjalną.

Żeby dostać rentę socjalną zgłoś się do ZUS.

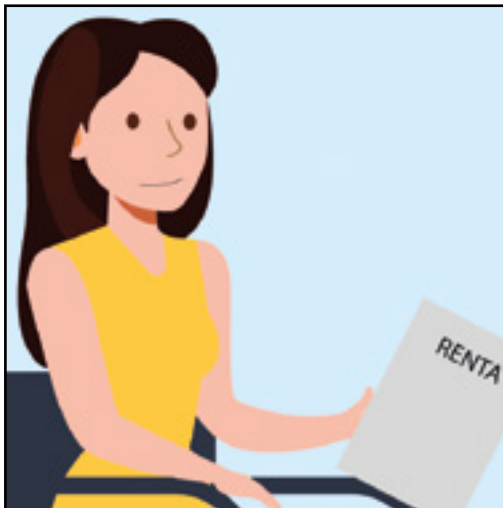

Do ZUS musisz zanieść:

- wniosek o rentę socjalną
- zaświadczenie ze szkoły z informacją ile lat się uczyłeś
- zaświadczenie o Twoim zdrowiu. Ten dokument musi wcześniej wypełnić Twój lekarz.
- dokumentację medyczną.

Dzięki tym dokumentom lekarz orzecznik ZUS określi Twój stan zdrowia.

Rentę socjalną możesz dostać na stałe lub na kilka lat.

Rentę na stałe dostaniesz kiedy masz całkowitą niezdolność do pracy.

Do ZUS musisz też zgłosić się jeśli:

- zmieniłeś adres zamieszkania
- zmieniłeś numer konta w banku
- masz rentę socjalną a dostałeś pracę.

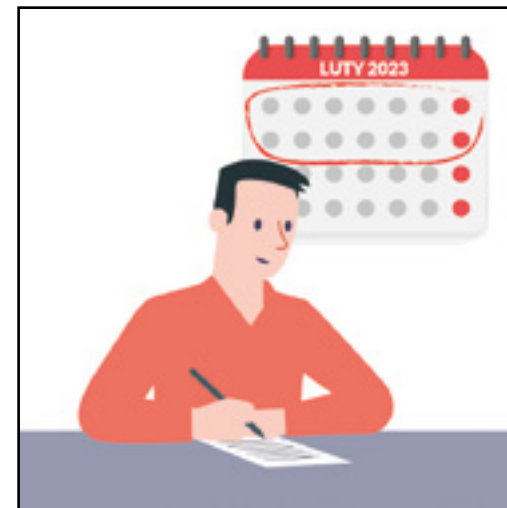
Musisz zanieść zaświadczenie do ZUS ile zarabiasz.

Jeśli lekarz orzecznik ZUS nie przyznał Ci prawa do renty socjalnej, możesz się sprzeciwić.

Napisz sprzeciw do komisji lekarskiej ZUS.

Napisz dlaczego nie zgadzasz się z decyzją lekarza orzecznika ZUS. Sprzeciw musisz wysłać w ciągu 14 dni od dnia kiedy dostałeś informację z ZUS.

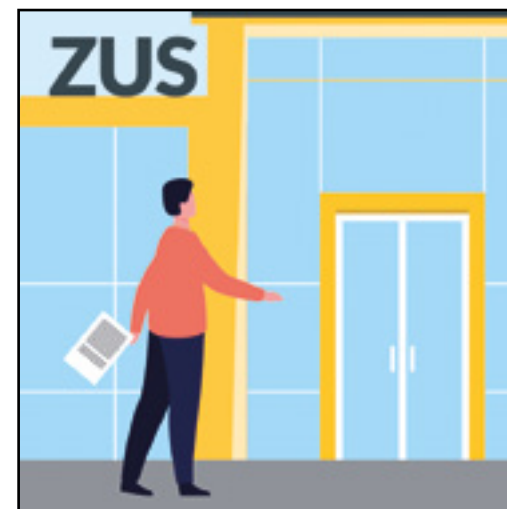

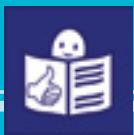
Jeśli ZUS nadal odmawia Ci renty socjalnej, napisz odwołanie.

Odwołanie pisze się do **Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych**. Musisz to zrobić w ciągu 1 miesiąca.

W odwołaniu napisz dlaczego nie zgadzasz się z decyzją ZUS.

Odwołanie musisz zanieść do placówki ZUS, która odmówiła Ci renty.

Pamiętaj!

Możesz pracować i mieć rentę socjalną.

Jednak ZUS czasami może zawiesić Ci rentę.

Zawiesić to znaczy nie płacić renty przez jakiś czas.

Zrobi tak kiedy zaczniesz zarabiać dużo pieniędzy.

Poproś bliską osobę żeby sprawdziła ile możesz zarabiać.

Te informacje znajdziesz też na stronie internetowej ZUS.

Renta rodzinna

Osoba z niepełnosprawnością może dostać rentę rodzinną po śmierci rodzica. Dostanie tę rentę kiedy:

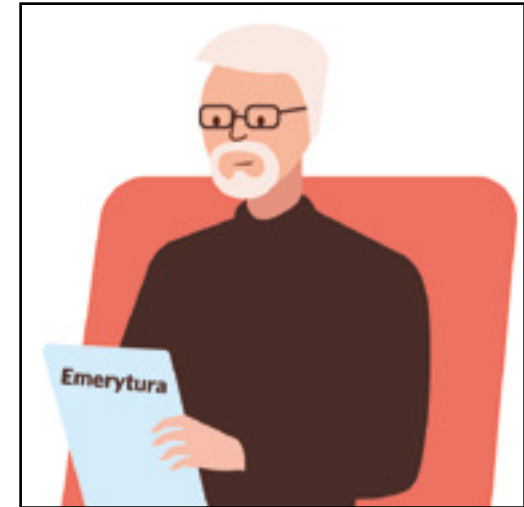
- ma orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy
- stała się niepełnosprawna przed 16 rokiem życia
- lub stała się niepełnosprawna przed 25 rokiem życia i uczy się w szkole.

Rentę może dostać osoba z niepełnosprawnością, jeśli zmarły rodzic:

- miał prawo do emerytury. To znaczy zmarł gdy jeszcze pracował,
- był na emeryturze,
- lub miał rentę z tytułu niezdolności do pracy.

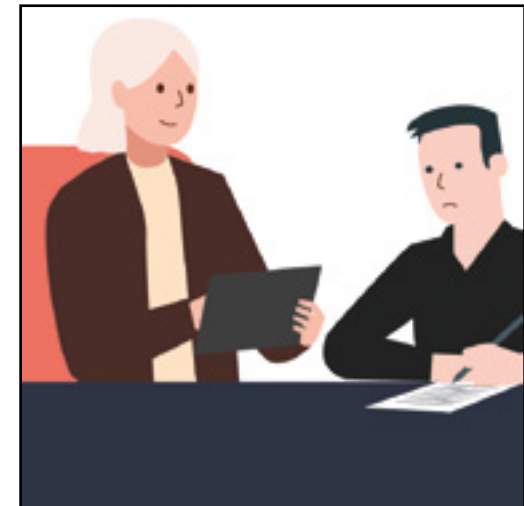
Osoba z niepełnosprawnością może dostać rentę rodzinną na całe życie.

Pamiętaj!

ZUS może zawiesić Ci rentę rodzinną.

Zrobi tak jeśli będziesz pracować i zarabiać dużo pieniędzy.
Poproś bliską osobę żeby sprawdziła ile możesz zarabiać.
Te informacje znajdziesz też na stronie internetowej ZUS.

Zasiłki

Osoby z niepełnosprawnością i ich rodzice mogą dostawać od państwa różnego rodzaju zasiłki. **Zasiłek** to pieniądze. Jest to na przykład:

- zasiłek pielęgnacyjny
- dodatek pielęgnacyjny
- 500 plus dla osób niepełnosprawnych
- świadczenie pielęgnacyjne
- specjalny zasiłek opiekuńczy.

Zasiłek pielęgnacyjny

Zasiłek pielęgnacyjny to pieniądze na wsparcie osoby z niepełnosprawnością.

Z zasiłku można na przykład zapłacić za pracę opiekunki.

Opiekunka pomoże osobie:

- umyć się
- zrobić obiad
- posprzątać mieszkanie.

Zasiłek pielęgnacyjny może dostać:

- Dziecko z orzeczeniem o niepełnosprawności.
- Osoba z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Musi mieć więcej niż 16 lat.
- Osoba z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Osoba musi mieć więcej niż 16 lat a jej niepełnosprawność zaczęła się przed 21 rokiem życia.
- Osoba która skończyła 75 lat.

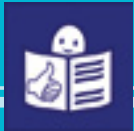

Jeśli chcesz dostać zasiłek pielęgnacyjny, zgłoś się do urzędu miasta lub urzędu gminy. Wypełnisz tam wniosek.

Do wniosku o zasiłek pielęgnacyjny trzeba dołączyć:

- Kopię orzeczenia o niepełnosprawności. Pracownikowi urzędu trzeba pokazać oryginał orzeczenia.
- Skrócony akt urodzenia dziecka z niepełnosprawnością. W akcie urodzenia jest informacja ile dziecko ma lat.

Dodatek pielęgnacyjny

Dodatek pielęgnacyjny to pieniądze dla osób na rencie lub emeryturze.

Dodatek pielęgnacyjny może dostać osoba która:

- ma orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji. Taka osoba potrzebuje pomocy drugiego człowieka w wielu sprawach. Na przykład kiedy je, myje się, korzysta z toalety.
- ma więcej niż 75 lat.

Dodatek pielęgnacyjny dostajesz z ZUS.

W ZUS musisz wypełnić odpowiedni wniosek.

Do wniosku dołącz:

- zaświadczenie o swoim zdrowiu. Ten dokument musi wcześniej wypełnić Twój lekarz.
- dokumentację medyczną.

Na podstawie tych dokumentów możesz dostać orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy oraz do samodzielnej egzystencji.

Jeśli ZUS odmówi Ci wypłaty dodatku pielęgnacyjnego, możesz się odwołać. Odwołanie napisz do **Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych**.

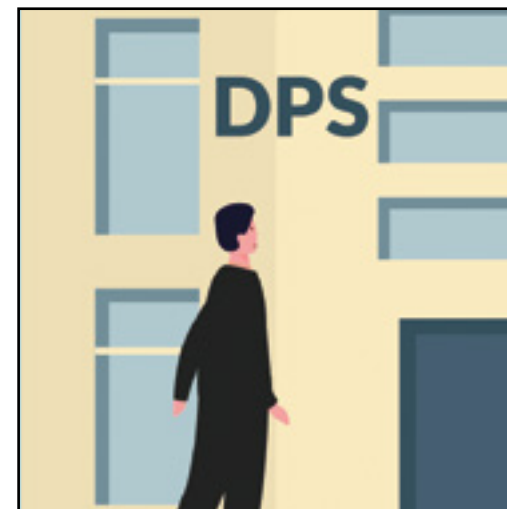
Musisz to zrobić w ciągu 1 miesiąca.

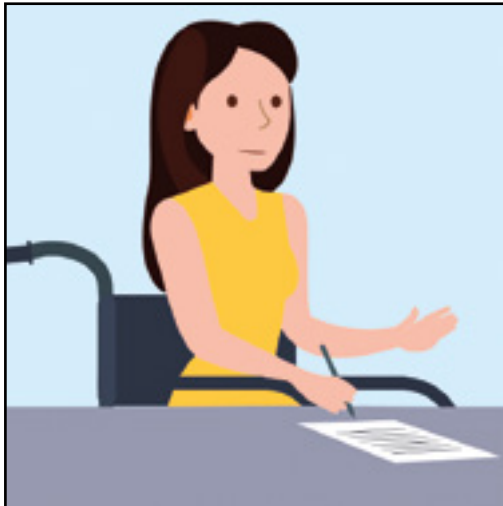
Odwołanie musisz zanieść do placówki ZUS, która odmówiła Ci dodatku.

Dodatku pielęgnacyjnego nie dostaniesz jeśli:

- dostajesz zasiłek pielęgnacyjny
- mieszkasz w Domu Pomocy Społecznej.
Tam jest personel który opiekuje się mieszkańcami.

500 plus dla osób niepełnosprawnych

500 plus to dodatkowe pieniądze dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji. Możesz je dostać jeśli:

- skończyłeś 18 lat
- masz orzeczenie:
 - o całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji
 - lub o niezdolności do samodzielnej egzystencji
 - lub o pierwszej grupie inwalidzkiej.
- dostajesz od Państwa mniej niż 1600 złotych
- mieszkasz w Polsce i masz polskie obywatelstwo.

Jeśli chcesz dostać 500 plus zgłoś się do ZUS.

W ZUS wypełnisz odpowiedni wniosek.

Do wniosku musisz dołączyć swoje orzeczenie.

Wniosek z załącznikami można też wysłać pocztą albo mejlem.

Zasiłki dla rodziców i opiekunów osób z niepełnosprawnościami

Pieniądze mogą dostawać również rodzice i opiekunowie osób z niepełnosprawnościami.

Jest to na przykład:

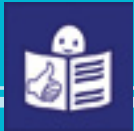
- świadczenie pielęgnacyjne
- specjalny zasiłek opiekuńczy.

Świadczenie pielęgnacyjne dostają rodzice lub opiekunowie, którzy na co dzień opiekują się osobą z niepełnosprawnością. Mogą dostawać te pieniądze, kiedy zrezygnują z pracy. Świadczenie pielęgnacyjne dotyczy opieki nad osobami, które stały się niepełnosprawne:

- przed 18 rokiem życia
- lub przed 25 rokiem życia i uczą się w szkole lub na studiach.

Jeśli rodzic chce dostać świadczenie pielęgnacyjne musi pójść do urzędu miasta lub urzędu gminy.

W urzędzie wypełni odpowiedni wniosek.

Do wniosku trzeba dołączyć:

- kopię orzeczenia o niepełnosprawności dziecka.
Pracownikowi urzędu trzeba pokazać oryginał orzeczenia.
- skrócony akt urodzenia dziecka.

Specjalny zasiłek opiekuńczy jest dla tych, którzy przez wiele lat ciągle opiekują się bliską osobą. Ta osoba musi mieć orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Jest tak na przykład kiedy:

- rodzic opiekuje się dzieckiem
- mąż opiekuje się żoną.

Specjalny zasiłek opiekuńczy mogą dostać ci, którzy mają mało pieniędzy. W urzędzie miasta lub gminy muszą wypełnić wniosek.

Do wniosku trzeba dołączyć:

- kopię orzeczenia o niepełnosprawności osoby którą się opiekują. Pokazać trzeba oryginał orzeczenia.
- oświadczenie o swoich dochodach. Czyli o tym ile zarabiają.

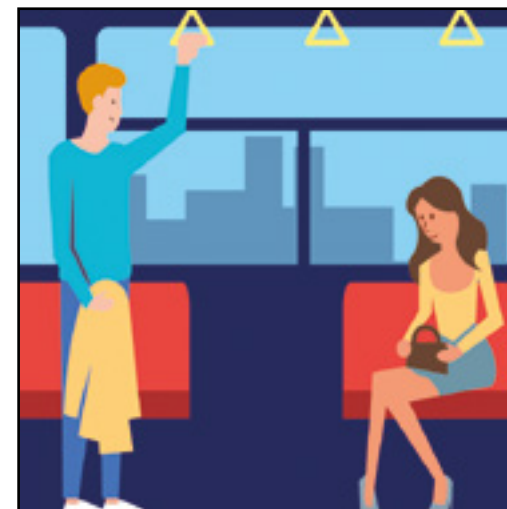

Ulgi dla osób z niepełnosprawnościami

Osoby z niepełnosprawnościami mogą skorzystać z wielu ulg czyli zniżek. Jest na przykład ulga:

- na przejazd komunikacją miejską czyli autobusem, tramwajem
- na podróż pociągiem
- na abonament radiowo-telewizyjny.

To opłata na działalność publicznej telewizji i publicznego radia. Abonamentu w ogóle nie muszą płacić osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności.

Osoby z niepełnosprawnościami mogą dostać też pieniądze z PFRON.

Na przykład na:

- turnus rehabilitacyjny
- zakup wózka, protezy lub innych przedmiotów które zapisze lekarz.

Proteza zastępuje część ciała. Na przykład rękę lub nogę.

Zazwyczaj część pieniędzy musisz zapłacić sam,
a część dopłaca PFRON.

Pamiętaj!

Prawo o rentach, zasiłkach i ulgach może się zmieniać!

W broszurze napisaliśmy co obowiązuje **na początku roku 2023.**

Zanim złożysz jakiś wniosek w urzędzie, sprawdź czy przepisy się zmieniły. To znaczy czy Ci należą się te pieniądze.

Poproś bliską osobę o pomoc. Albo zapytaj w informacji ZUS.

W serii **Biblioteka self-advokata** dotychczas ukazały się:

Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną

jest organizacją pożytku publicznego

MISJĄ PSONI jest:

- ☐ dbanie o godność i szczęście osób z niepełnosprawnością intelektualną, ich równoprawne miejsce w rodzinie i w społeczeństwie,
- ☐ wspieranie rodzin osób z niepełnosprawnością intelektualną we wszystkich obszarach życia i sytuacjach, a zwłaszcza w ich gotowości niesienia pomocy innym.

CELEM PSONI jest działanie na rzecz wyrównywania szans osób z niepełnosprawnością intelektualną, tworzenia warunków przestrzegania wobec nich praw człowieka, prowadzenia ich ku aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym, działanie na rzecz ochrony ich zdrowia oraz wspieranie ich rodzin.

STATYSTYKA:

- ☐ 118 Kół terenowych,
- ☐ 11 tysięcy członków (rodzice, osoby z niepełnosprawnością intelektualną, przyjaciele),
- ☐ ponad 400 placówek i stałych form wsparcia dla ponad 30 tysięcy dzieci i dorosłych.

PSONI prowadzi:

- ☐ placówki i projekty z zakresu rehabilitacji, terapii, edukacji, w tym ustawicznej, aktywizacji zawodowej oraz opiekuńcze,
- ☐ wspieranie ruchu self-adwokatów, rzeczników własnych spraw,
- ☐ chronione i wspomagane mieszkania grupowe,
- ☐ organizację spędzania wolnego czasu (m.in. kluby, zespoły artystyczne, sportowe, turystyczne),
- ☐ indywidualne wspieranie w niezależnym życiu,
- ☐ wspieranie i pomoc rodzinom,
- ☐ działalność wydawniczą, m.in. wydaje kwartalnik „Społeczeństwo dla Wszystkich”.

PSONI współpracuje z instytucjami i organizacjami:

- ☐ w tworzeniu nowego prawa,
- ☐ w dążeniu do zmiany wizerunku osoby z niepełnosprawnością intelektualną i postaw społecznych,
- ☐ w rozwijaniu więzi społecznych, ułatwiających umacnianie się społeczeństwa dla wszystkich, czyli włączanie osób z niepełnosprawnością intelektualną,
- ☐ w popularyzowaniu wyników badań naukowych i doświadczeń innych krajów,
- ☐ w kształceniu profesjonalnych kadr,
- ☐ w umacnianiu organizacji pozarządowych.